Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
YVES BOT
esitatud 26. juulil 2017[1]

**Kohtuasi C-389/15**

**Euroopa Komisjon**
**versus**

**Euroopa Liidu Nõukogu**

Tühistamishagi – Nõukogu otsus, millega antakse luba alustada läbirääkimisi päritolunimetusi ja geograafilisi tähiseid käsitleva Lissaboni lepingu muudetud redaktsiooni üle – Liidu ainupädevus – ELTL artikli 3 lõige 1 – ELTL artikkel 207 – Ühine kaubanduspoliitika – Intellektuaalomandi kaubandusaspektid

1. Euroopa Komisjon palub oma hagiavalduses, et Euroopa Kohus tühistaks Euroopa Liidu Nõukogu 7. mai 2015. aasta otsuse, millega antakse luba alustada läbirääkimisi päritolunimetusi ja geograafilisi tähiseid käsitleva Lissaboni lepingu muudetud redaktsiooni üle Euroopa Liidu pädevusse kuuluvates küsimustes.[2]

2. Arvamuste 3/15[3] ja 2/15[4] järgselt palutakse Euroopa Kohtul käesolevas kohtuasjas taas täpsustada, millise ulatusega on ühine kaubanduspoliitika, mis vastavalt ELTL artikli 3 lõike 1 punktile e kujutab endast liidu ainupädevuses olevat valdkonda. Täpsemalt tuleb Euroopa Kohtul otsustada, kas vaidlustatud otsuses käsitletud päritolunimetuste ja geograafiliste tähiste rahvusvahelise registreerimise süsteemi ning vastastikuse kaitse kehtestamine kuulub „intellektuaalomandi kaubandusaspektide“ valdkonda ELTL artikli 207 lõike 1 tähenduses või mitte.

## I. Õiguslik raamistik

### A. Rahvusvaheline õigus

3. Lissabonis 31. oktoobril 1958 allkirjastatud päritolunimetuste kaitse ja nende rahvusvahelise registreerimise leping (edaspidi „Lissaboni leping“) on Maailma Intellektuaalse Omandi Organisatsiooni (WIPO) hallatav leping, millega võib liituda iga riik, kes on Pariisis 20. märtsil 1883 allkirjastatud tööstusomandi kaitse konventsiooni (edaspidi „Pariisi konventsioon“) osaline. Lissaboni leping jõustus 25. septembril 1966, seejärel seda täiendati 1967. aastal ja muudeti 1979. aastal.

1 Algkeel: prantsuse.

2 Edaspidi „vaidlustatud otsus“.

3 Euroopa Kohtu arvamus 3/15 (Marrakechi leping avaldatud teostele juurdepääsu kohta), 14.2.2017 (EU:C:2017:114).

4 Euroopa Kohtu arvamus 2/15, 16.5.2017 (edaspidi „arvamus 2/15“, EU:C:2017:376).

4. Praegu on Lissaboni lepingu osalised 28 riiki. Nende hulgas on seitse liidu liikmesriiki, nimelt Bulgaaria Vabariik, Tšehhi Vabariik, Prantsuse Vabariik, Itaalia Vabariik, Ungari, Portugali Vabariik ja Slovaki Vabariik. Veel kolm liikmesriiki, nimelt Kreeka Vabariik, Hispaania Kuningriik ja Rumeenia on nimetatud lepingu allkirjastanud, kuid ei ole seda tänini ratifitseerinud. Seevastu liit ei osale kõnealuses lepingus, millega saavad liituda ainult riigid.

5. Lissaboni lepingu artikli 1 kohaselt moodustavad selle osalisriigid Pariisi konventsiooniga kehtestatud tööstusomandi kaitse liidu raames eriliidu ja kohustuvad selle lepingu kohaselt oma territooriumil kaitsma eriliidu teiste osalisriikide kaupade päritolunimetusi alates hetkest, kui need on registreeritud WIPO intellektuaalse omandi rahvusvahelises büroos.

6. Lissaboni lepingu artikli 2 lõike 1 alusel tuleb selle lepingu tähenduses „päritolunimetuse“ all mõista riigi, piirkonna või koha geograafilist tähist, millega tähistatakse sealt pärinevat kaupa, mille kvaliteet või omadused tulenevad eranditult või valdavalt asjaomasest geograafilisest piirkonnast koos selle looduslike ja inimfaktoritega.

7. Nimetatud lepingu artiklid 3–7 sätestavad lepingu kohaldamisalasse kuuluvate päritolunimetuste kaitse tingimused ja nende registreerimise korra WIPO intellektuaalse omandi rahvusvahelises büroos.

8. Lepingu artiklis 8 on sätestatud, et kõnealuste päritolunimetuste kaitse tagamiseks vajalikke õiguskaitsevahendeid võib kasutada igas eriliidu osalisriigis vastavalt selle siseriiklikule õigusele.

9. Lissaboni lepingu artikli 13 lõige 2 näeb ette, et lepingut võib muuta lepingu artiklis 1 nimetatud eriliidu riikide delegaate ühendavatel nõupidamistel.

## B. Liidu õigus

10. Liit on alates 1970. aastast võtnud järk-järgult vastu erinevaid akte, mis näevad ette päritolunimetuste ja geograafiliste tähiste kaitse tingimused teatavate tooteliikide, nimelt veinide, piiritusjookide, aromatiseeritud veinide ning muude põllumajandustoodete ja toiduainete puhul.

11. Liidu sellekohased õigusnormid on ette nähtud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. jaanuari 2008. aasta määruses (EÜ) nr 110/2008 piiritusjookide määratlemise, kirjeldamise, esitlemise, märgistamise ja geograafiliste tähiste kaitse kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 1576/89,[5] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. novembri 2012. aasta määruses (EL) nr 1151/2012 põllumajandustoodete ja toidu kvaliteedikavade kohta,[6] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määruses (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007,[7] ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 26. veebruari 2014. aasta määruses (EL) nr 251/2014 aromatiseeritud veinitoodete määratlemise, kirjeldamise, esitlemise, märgistamise ja geograafiliste tähiste kaitse kohta ning nõukogu määruse (EMÜ) nr 1601/91 kehtetuks tunnistamise kohta.[8]

5 ELT 2008, L 39, lk 16, parandus ELT 2009, L 228, lk 47.

6 ELT 2012, L 343, lk 1, parandus ELT 2013, L 55, lk 27.

7 ELT 2013, L 347, lk 671, parandused ELT 2014, L 189, lk 261, ja ELT 2016, L 130, lk 32.

8 ELT 2014, L 84, lk 14, parandused ELT 2014, L 105, lk 12, ja L 283, lk 77, ning ELT 2016, L 227, lk 5.

## II. Vaidluse taust ja vaidlustatud otsus

### A. Lissaboni lepingu muutmine

12. Lissaboni lepinguga asutatud eriliidu assamblee moodustas 2008. aasta septembris töögrupi, millele tehti kohustuseks valmistada ette muudatus nimetatud lepingu parendamiseks ja atraktiivsemaks muutmiseks, säilitades samal ajal lepingu eesmärgid ja põhimõtted.

13. Nimetatud töögrupp leppis 2014. aasta oktoobris kokku vastavasisulise akti projektis (edaspidi „muudetud lepingu projekt“). Töögrupi kavandatud muudatused, mille WIPO peadirektor saatis laiali 14. novembril 2014, puudutasid eelkõige ettenähtud kaitse kohaldamisala – mille puhul tehti ettepanek laiendada seda geograafilistele tähistele (artiklid 2 ja 9) –, nimetatud kaitse sisu ja piiranguid (artiklid 10–20) ning valitsustevahelistele organisatsioonidele antud võimalust liituda kõnealuse lepinguga ja osaleda lepingu assamblee hääletustel (artiklid 22 ja 28).

14. Nimetatud projekti läbivaatamiseks ja vastuvõtmiseks toimus Genfis 11. maist kuni 21. maini 2015 diplomaatiline konverents. Ettevalmistava komitee heakskiidetud kodukorra projekti kohaselt olid sinna osalema kutsutud nii delegatsioonid Lissaboni lepingu 28 osalisriigist kui ka kaks „eridelegatsiooni“, sealhulgas liidu delegatsioon, ning mõned „vaatlejate delegatsioonid“, kes esindasid riike, kes on WIPO liikmed, kuid mitte kõnealuse lepingu osalised.

15. Nimetatud diplomaatiline konverents võttis 20. mail 2015 vastu Lissaboni lepingu Genfi akti päritolunimetuste ja geograafiliste tähiste kohta ning see avati allkirjastamiseks 21. mail 2015.

### B. Komisjoni soovitus ja vaidlustatud otsus

16. Nimetatud diplomaatilist konverentsi silmas pidades võttis komisjon 30. märtsil 2015 vastu soovituse niisuguse otsuse vastuvõtmiseks nõukogu poolt, millega antakse luba alustada läbirääkimisi päritolunimetusi ja nende rahvusvahelist registreerimist käsitleva Lissaboni lepingu muudetud redaktsiooni üle (edaspidi „komisjoni soovitus“).

17. Nimetatud soovituses palus komisjon tugineda nõukogul oma otsuses esmajoones ELTL artiklile 207 ning artikli 218 lõigetele 3 ja 4, arvestades esiteks ühise kaubanduspoliitika valdkonnas ELTL artikli 3 lõike 1 punktiga e liidule antud ainupädevust ning teiseks Lissaboni lepingu eesmärki ja sisu.

18. Teiseks tegi komisjon nõukogule ettepaneku volitada komisjoni pidama liidu nimel läbirääkimisi nõukogu poolt kindlaks määratud läbirääkimisjuhiste raames ja konsulteerides erikomiteega, mille nõukogu määrab.

19. Nõukogu võttis 7. mail 2015 vastu vaidlustatud otsuse, milles komisjoni soovitust ei ole järgitud, sest otsuses on tuginetud ELTL artiklile 114 ning artikli 218 lõigetele 3 ja 4. Niisuguse õigusliku aluse valikut on vaidlustatud otsuse põhjenduses 3 põhjendatud järgmiselt:

„(3) Muudetud lepingu [projektiga] kehtestatakse lepinguosalistele päritolunimetuste ja geograafiliste tähiste kaitse süsteem ühtse registreerimise teel. Nimetatud küsimus kuulub ühtlustamisele [liidu] siseste õigusnormide raames põllumajanduslike nimetuste ja tähiste puhul ning kuulub seega liidu (põllumajanduslike nimetuste ja tähiste puhul) ja selle liikmesriikide (mittepõllumajanduslike nimetuste ja tähiste ning maksude puhul) jagatud pädevusse.“

20. Läbirääkimiste läbiviimise kohta on kõnealuse otsuse põhjendustes 4–7 märgitud järgmist:

„(4) Nõukogu volitab nii liidu kui ka liikmesriikide pädevusse kuuluvaid küsimusi hõlmavate [muudetud] lepingu [projekti] sätete osas praeguse Lissaboni lepingu osalisteks olevat seitset liikmesriiki ja komisjoni osalema ühiselt diplomaatilisel konverentsil toimuvatel läbirääkimistel vastavalt lisas sisalduvatele läbirääkimisjuhistele.

(5) Lissaboni lepingu põhimõtete ja eesmärkide säilitamiseks tuleb liidu huvides välistada igasugune mitteliikmete võimalus nõuda ja kasutada diplomaatilisel konverentsil hääleõigusi. [Lissaboni] lepingu osalisteks olevat seitse [liidu] liikmesriiki kasutavad oma hääleõigusi seetõttu ühise seisukoha alusel, sealhulgas liidu pädevusse kuuluvates küsimustes.

(6) Käesolev otsus ei mõjuta Lissaboni lepingu praegusteks osalisteks olevate liikmesriikide osalemist ja hääleõiguste kasutamist diplomaatilisel konverentsil liikmesriikide omaenda pädevusse kuuluvates küsimustes.

(7) Kuna eesmärk on tagada liidu välise esindamise ühtsus, tuleb Lissaboni lepingu osaliseks oleval seitsmel liikmesriigil ja komisjonil teha tihedat koostööd kogu läbirääkimisprotsessi jooksul vastavalt ELL artikli 4 lõikele 3.“

21. Vaidlustatud otsuse resolutiivosa on sõnastatud järgmiselt:

„Artikkel 1

Komisjoni volitatakse osalema koos Lissaboni lepingu osaliseks oleva seitsme liikmesriigiga diplomaatilisel konverentsil, et võtta vastu päritolunimetusi ja geograafilisi tähiseid käsitlev muudetud […] lepingu [projekt] liidu pädevusse kuuluvates küsimustes.

Artikkel 2

Lissaboni lepingu osalisteks olevad seitse liikmesriiki kasutavad oma hääleõigust liidu huvides liidu pädevusse kuuluvates küsimustes ühise seisukoha alusel.

Artikkel 3

Läbirääkimisi peetakse vastavalt lisas sisalduvatele läbirääkimisjuhistele.

Artikkel 4

Diplomaatilise konverentsi ajal toimub asjakohane koordineerimine liidu pädevusse kuuluvates küsimustes. Pärast konverentsi annavad läbirääkijad viivitamatult aru nõukogu intellektuaalomandi töörühmale.“

22. Pärast vaidlustatud otsuse vastuvõtmist tegi komisjon avalduse, milles ta sisuliselt väljendas oma mittenõustumist nii õigusliku alusega, millele nõukogu tugines, kui ka sellega, et liikmesriigid määrati läbirääkijateks liidu nimel.

## III. Poolte nõuded ja menetlus Euroopa Kohtus

23. Komisjon palub Euroopa Kohtul:

– tühistada vaidlustatud otsus;

– säilitada vaidlustatud otsuse mõju kuni ajani, mil jõustub Euroopa Kohtu otsuse väljakuulutamisest mõistliku aja jooksul uus nõukogu otsus, ja

– mõista kohtukulud välja nõukogult.

24. Nõukogu palub Euroopa Kohtul:

– jätta hagi rahuldamata, ja

– mõista kohtukulud välja komisjonilt.

25. Euroopa Kohtu president lubas 27. novembri 2015. aasta otsustega Tšehhi Vabariigil, Saksamaa Liitvabariigil, Kreeka Vabariigil, Hispaania Kuningriigil, Prantsuse Vabariigil, Itaalia Vabariigil, Ungaril, Madalmaade Kuningriigil, Austria Vabariigil, Portugali Vabariigil ja Slovaki Vabariigil astuda menetlusse nõukogu nõuete toetuseks.

26. Sama kuupäeva otsusega lubas Euroopa Kohtu president Euroopa Parlamendil astuda menetlusse komisjoni nõuete toetuseks.

27. Euroopa Kohtu president lubas 12. jaanuari 2016. aasta otsusega Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigil astuda menetlusse nõukogu nõuete toetuseks juhul, kui toimub kohtuistung.

28. Kohtuistung käesolevas kohtuasjas toimus 12. juunil 2017.

## IV. Hagi

29. Komisjon, keda toetab parlament, põhjendab oma hagi kahe väitega. Esimese väite kohaselt tunnustatakse vaidlustatud otsusega liikmesriikide pädevust vastuolus ELTL artikliga 3, kuna läbirääkimised puudutavad liidu ainupädevusse kuuluvat lepingut. Teise väite kohaselt on rikutud ELTL artikli 207 lõiget 3 ning artikli 218 lõikeid 3, 4 ja 8, kuna nõukogu nimetas liidu pädevusse kuuluvas valdkonnas „läbirääkijateks“ liikmesriigid ega võtnud vaidlustatud otsust vastu kohaldatava häälteenamusega.

30. Esimene komisjoni esitatud väide on jagatud kahte ossa. Väite esimeses osas, mis on komisjoni põhiline seisukoht, väidab ta parlamendi toetusel, et muudetud lepingu projekt puudutab intellektuaalomandi kaubanduslikke aspekte, mis kuuluvad ELTL artikli 207 lõike 1 alusel ühise kaubanduspoliitika valdkonda. Viimati nimetatud valdkond on üks neist valdkondadest, mis vastavalt ELTL artikli 3 lõikele 1 kuulub liidu ainupädevusse, mida on vaidlustatud otsuses aga eiratud.

31. Esimese väite teises osas, mis on esitatud teise võimalusena, väidab komisjon taas parlamendi toetusel, et muudetud lepingu projekt võib mõjutada päritolunimetuste ja geograafiliste tähiste kaitse valdkonnas liidu kehtestatud ühiseeskirju ning et vaidlustatud otsuses on seega eiratud liidule ELTL artikli 3 lõike 2 alusel kuuluvat ainupädevust.

32. Kõigepealt märgin, et minu hinnangul on põhjendatud esimese väite esimene osa, millest peaks minu hinnangul vaidlustatud otsuse tühistamiseks piisama. Seetõttu ei ole minu arvates vaja käesoleva kohtuvaidluse lahendamiseks analüüsida esimese väite teist osa ja teist väidet.

## A. Esimese väite esimese osaga seotud põhilised poolte argumendid

33. Nagu eelnevalt märgitud, esitab komisjon parlamendi toetusel põhiliselt seisukoha, et vaidlustatud otsus on liidu ainupädevuses, kuna see puudutab „intellektuaalomandi kaubandusaspekte“ ELTL artikli 207 lõike 1 tähenduses ja kuulub seega ühise kaubanduspoliitika valdkonda.

34. Sel alusel on liit ainsana pädev pidama läbirääkimisi intellektuaalomandit käsitlevate rahvusvaheliste lepingute sõlmimiseks, kui on tuvastatud, et arvestades lepingute eesmärki ja sisu, on nimetatud lepingud konkreetselt seotud rahvusvahelise kaubandusega, näiteks soodustades kaubandust eeskirjade ühtlustamisega.[9] Nimetatud ainupädevus, mis ei piirdu kaugeltki Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) institutsioonilises ja menetluslikus raamistikus läbi räägitud intellektuaalomandi õiguste kaitse ühtlustamist käsitlevate lepingutega, hõlmab järelikult ka muid lepinguid, mille juhtumipõhine analüüs annab tunnistust sellest, et põhiliselt kalduvad need vastastikuse põhimõtte alusel soodustama kaupade ja teenuste vahetust kolmandate riikidega, tagades nimetatud kaupadele ja teenustele samal tasemel kaitse, nagu neil on juba siseturul.[10] Eelkõige võib see nii olla teatud WIPO hallatavate lepingute puhul.

35. Käesolevas asjas väidavad komisjon ja parlament, et Lissaboni lepingu puhul on muudetud lepingu projekt konkreetselt seotud rahvusvahelise kaubandusega. On tõsi, et projektil puudub lepingu eesmärki sõnaselgelt väljendav preambul. Lepingu sätete ja selle konteksti analüüsist siiski nähtub, et lepingu eesmärk ja tagajärg on kohaldada iga lepinguosalise päritolunimetuste suhtes rahvusvahelist registreerimissüsteemi, mis tagab nende õiguskaitse kõigi teiste lepinguosaliste territooriumil tervikuna niisuguste omastamise või kasutamise riskide vältimiseks, mis võivad kahjustada päritolunimetuste terviklikkust ja sellest tulenevalt nurjata nende turustamise välismaal. Nii toimides parandab nimetatud projekt kolmandatesse riikidesse suunatud liidu eksporti, mis muidu sõltuks riigi kaupa registreerimisest ja seega muutlikest tagatistest. Järelikult kuulub niisugune projekt tervikuna liidu ainupädevusse ja seda hoolimata sellest, et kaitsesüsteem, mille loomise projekt sätestab, on vastavalt ELTL artiklile 291 mõeldud rakendamiseks liikmesriikide asutuste poolt.[11] Lisaks on liit ELTL artikli 207 alusel juba sõlminud iseseisvalt mitu geograafiliste tähiste kaitset käsitlevat rahvusvahelist lepingut näiteks Šveitsi Konföderatsiooni või Hiina Rahvavabariigiga, ning nõukogu, kes sellist praktikat ei eita, ei põhjenda, miks sellest praktikast ei lähtutud käesolevas asjas.

36. Komisjoni sõnul toob nõukogu vaidlustatud otsuses ja oma menetlusdokumentides Euroopa Kohtus väära paralleeli liidu välise ja sisemise pädevuse vahel. Nimelt võiks ühine kaubanduspoliitika olla liidu pädevuse allikas muudetud lepingu projekti sõlmimiseks, kui arvestada kõnealuse projekti eesmärki ja sisu, isegi kui liidu ühiseeskirjad päritolunimetuste kaitse valdkonnas põhinevad omakorda esiteks ühisel põllumajanduspoliitikal ja liikmesriikide õigusaktide ühtlustamisel ning isegi kui teiseks on liidu pädevust selles staadiumis kasutatud üksnes põllumajandustoodete päritolunimetuste puhul, mis on erinev mittepõllumajandustoodete päritolunimetuste puhul, nagu on eelkõige kinnitatud arvamuses 1/94[12] ning 18. juuli 2013. aasta kohtuotsuses Daiichi Sankyo ja Sanofi-Aventis Deutschland[13] ja 22. oktoobri 2013. aasta kohtuotsuses komisjon *vs.* nõukogu[14].

9 Kohtuotsus, 18.7.2013, Daiichi Sankyo ja Sanofi-Aventis Deutschland (C-414/11, EU:C:2013:520, punktid 50–60 ja seal viidatud kohtupraktika).

10 Kohtuotsused, 12.5.2005, Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia ja ERSA (C-347/03, EU:C:2005:285, punktid 71–83) ja 22.10.2013, komisjon *vs.* nõukogu (C-137/12, EU:C:2013:675, punktid 56–67).

11 Arvamus 2/91 (ILO konventsioon nr 170), 19.3.1993 (EU:C:1993:106, punkt 34).

12 Arvamus 1/94 (WTO asutamislepingule lisatud lepingud), 15.11.1994, (EU:C:1994:384, punkt 29).

13 C-414/11, EU:C:2013:520.

14 C-137/12, EU:C:2013:675.

37. Lõpetuseks vaidleb komisjon vastu sellele, et väära õigusliku aluse märkimine vaidlustatud otsuses on üksnes vorminõude rikkumine, nagu väidab nõukogu. Nimelt mõjutas see märkimine nii õiguslikult kui ka konkreetselt liidu ja Lissaboni lepingu osalisteks oleva seitsme liikmesriigi osalemist muudetud lepingu projekti käsitlevatel läbirääkimistel. Igal juhul vaidlustab komisjon käesoleva väitega just liidu ainupädevuse eiramise, mitte lihtsalt väära õigusliku aluse märkimise.

38. Nõukogu, keda toetavad kõik menetlusse astunud liikmesriigid, seevastu leiab, et muudetud lepingu projekt ei kuulu ühise kaubanduspoliitika valdkonda ja et liidul ei ole seega sellel alusel ainupädevust projekti üle läbirääkimiste pidamiseks.

39. Selle kohta rõhutab nõukogu, et selleks, et rahvusvahelist lepingut, mille üle tuleb läbi rääkida väljaspool WTO raamistikku ja mis käsitleb intellektuaalomandi küsimusi, mis erinevad intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide lepingus[15] nimetatud küsimustest, saaks pidada lepinguks, mis puudutab „intellektuaalomandi kaubandusaspekte“ ELTL artikli 207 lõike 1 tähenduses, peab selline rahvusvaheline leping olema konkreetselt seotud rahvusvahelise kaubandusega.

40. Esiteks ei kuulu aga muudetud lepingu projekt erinevalt 18. juuli 2013. aasta kohtuotsuses Daiichi Sankyo ja Sanofi-Aventis Deutschland[16] analüüsitud intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide lepingust institutsioonilisse ja menetlusalasesse raamistikku, mis võimaldab järeldada, et projektil on niisugune konkreetne seos. Seejärel nähtub Stockholmis 14. juulil 1967 sõlmitud Maailma Intellektuaalse Omandi Organisatsiooni asutamise konventsiooni artiklitest 3 ja 4, et nimetatud organisatsiooni esmane eesmärk seisneb intellektuaalomandi kaitse parandamiseks mõeldud meetmete vastuvõtmise edendamises ja selles valdkonnas siseriiklike õigusnormide ühtlustamises, ning nimetatud konventsioon ei sisalda ka ühtegi viidet kaubanduseesmärgile. Erinevalt lepingutest, mis olid kõne all nii 22. oktoobri 2013. aasta kohtuotsuses komisjon *vs*. nõukogu,[17] milles käsitleti teenustega kauplemist, mitte intellektuaalomandi õiguste kaitset kaupade puhul, kui ka 12. mai 2005. aasta kohtuotsuses Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia ja ERSA,[18] ei ole muudetud lepingu projekti enda eesmärk kaubavahetust hõlbustada, laiendades kolmandatele riikidele liidu õigusnorme, vaid sarnaselt liidu poolt ELTL artikli 114 alusel vastuvõetud ühiseeskirjadega kehtestada traditsiooniliste toodete säilitamise ja tarbijate teavitamise mehhanism, mida kohaldatakse kõigile lepinguosalistele, sealhulgas liidule, kui ta peaks sellega liituma.

41. Lisaks kinnitab nimetatud projekti sisu analüüs, et selle eesmärk on luua ühtne päritolutähiste kaitse menetlusraamistik. Nõukogu sõnul kuulub nimetatud eesmärk põhiliselt ELTL artikli 114 kohaldamisalasse, sest muudetud leping mõjutab kõikide lepinguosaliste kehtivaid õigusnorme, kuna nad on kohustatud kehtestama menetlused nimetatud lepingus ette nähtud süsteemi järgimiseks. Nõukogu väidab, et kui nimetatud menetluste kehtestamine peaks mõjutama kõikide lepinguosaliste vahelist kaubavahetust, siis igal juhul on see mõju pigem teisejärguline ja kaudne, kui kujutab endast mõnda nimetatud lepinguga taotletavat põhieesmärki.

15 Nimetatud leping on lisa 1C WTO asutamislepingus, mis kirjutati alla 15. aprillil 1994 Marrakechis ja kiideti heaks nõukogu 22. detsembri 1994. aasta otsusega 94/800/EÜ, mis käsitleb Euroopa Ühenduse nimel sõlmitavaid tema pädevusse kuuluvaid küsimusi puudutavaid kokkuleppeid, mis saavutati mitmepoolsete kaubandusläbirääkimiste Uruguay voorus (1986–1994) (EÜT 1994, L 336, lk 1; ELT eriväljaanne 11/21, lk 80).

16 C-414/11, EU:C:2013:520, punktid 52–55.

17 C-137/12, EU:C:2013:675.

18 C-347/03, EU:C:2005:285.

42. Lõpetuseks täpsustab nõukogu, et juhul, kui Euroopa Kohus leiab, et vaidlustatud otsuse õige materiaalõiguslik alus on just ELTL artikkel 207, mitte ELTL artikkel 114, tuleb väära viidet viimati nimetatud artiklile pidada vorminõude rikkumiseks, millega ei saa põhjendada otsuse tühistamist.[19] Mõlemal juhul viitas nõukogu nimelt õigustatult kõnelause otsuse menetlusõigusliku alusena ELTL artikli 218 lõigetele 3 ja 4, mis on menetlusõiguslik alus, mille põhjal vaidlustatud otsus tuli nõukogus vastu võtta kvalifitseeritud häälteenamusega ja parlamendi osavõtuta.

43. Märgin veel, et kohtuistungil jäid ühelt poolt komisjon ja Euroopa Parlament ning teiselt poolt nõukogu ja liikmesriigid oma vastavate seisukohtade juurde, täiendades neid viidetega Euroopa Kohtu arvamustele 3/15[20] ja 2/15.

## B. Kohtujuristi hinnang

44. Leian sarnaselt komisjoni ja parlamendiga, et muudetud lepingu projekt kuulub ühise kaubanduspoliitika valdkonda. Sellest järeldub, et kuna vaidlustatud otsust ei võetud vastu ELTL artikli 207 alusel, eirati otsuses ainupädevust, mis liidule selles valdkonnas kuulub vastavalt ELTL artikli 3 lõikele 1.

45. Olgu meenutatud, et vastavalt ELTL artikli 3 lõike 1 punktile e on liidul ainupädevus ühise kaubanduspoliitika valdkonnas.

46. ELTL artikli 207 lõikest 1 nähtub, et see poliitika „rajaneb ühtsetel põhimõtetel, eriti mis puutub tariifide muutmisse, kauba- ja teenustevahetusega ning intellektuaalomandi kaubandusaspektidega seotud tolli- ja kaubanduskokkulepete sõlmimisse, välismaistesse otseinvesteeringutesse, liberaliseerimismeetmete ühtlustamisse, ekspordipoliitikasse ning kaubanduse kaitsemeetmetesse, näiteks meetmetesse, mida võetakse dumpingu või subsiidiumide puhul. Ühist kaubanduspoliitikat teostatakse kooskõlas liidu välistegevuse põhimõtete ja eesmärkidega“.

47. Nagu Euroopa Kohus on hiljuti meenutanud, tuleneb viidatud sättest ja eriti selle teisest lausest, mille kohaselt kuulub ühine kaubanduspoliitika „liidu välistegevusse“, et kõnealune poliitika on seotud kolmandate riikidega toimuva kaubavahetusega.[21]

48. Sellega seoses ilmneb väljakujunenud kohtupraktikast, et ainuüksi asjaolust, et mõni liidu õigusakt, nagu liidu sõlmitud leping, võib avaldada teatud mõju kaubavahetusele ühe või mitme kolmanda riigiga, ei piisa, et järeldada, et see õigusakt tuleb liigitada ühisesse kaubanduspoliitikasse kuuluvate aktide kategooriasse. Seevastu kuulub liidu õigusakt kõnealuse poliitika valdkonda, kui see käsitleb konkreetselt rahvusvahelist kaubavahetust nii, et see on peamiselt mõeldud edendama, hõlbustama või reguleerima sellist kaubavahetust ning sellel on rahvusvahelisele kaubavahetusele otsene ja vahetu mõju.[22]

49. Teisisõnu kuuluvad rahvusvahelised kohustused, mille liit on võtnud intellektuaalomandi valdkonnas, „intellektuaalomandi kaubandusaspektide“ alla ELTL artikli 207 lõike 1 tähenduses, kui neil on rahvusvahelise kaubavahetusega konkreetne seos selles tähenduses, et need on peamiselt mõeldud edendama, hõlbustama või reguleerima sellist kaubavahetust ning neil on rahvusvahelisele kaubavahetusele otsene ja vahetu mõju.[23]

19 Nõukogu viitab sellega seoses eelõige kohtuotsusele, 10.9.2015, parlament *vs.* nõukogu (C-363/14, EU:C:2015:579, punkt 27 ja seal viidatud kohtupraktika).

20 Arvamus 3/15 (Marrakechi leping avaldatud teostele juurdepääsu kohta), 14.2.2017, EU:C:2017:114).

21 Vt eelkõige arvamus 2/15 (punkt 35 ja seal viidatud kohtupraktika).

22 Vt eelkõige arvamus 2/15 (punkt 36 ja seal viidatud kohtupraktika).

23 Vt eelkõige arvamus 2/15 (punkt 112 ja seal viidatud kohtupraktika).

50. Sellest järeldub, et üksnes muudetud lepingu projekti need osad, millel on eespool nimetatud tähenduses konkreetne seos liidu ja kolmandate riikide vahelise kaubavahetusega, kuuluvad ühise kaubanduspoliitika valdkonda.

51. Järelikult on oluline kontrollida, kas muudetud lepingu projektis sisalduvad sätted on mõeldud edendama, hõlbustama või reguleerima sellist kaubavahetust ning kas neil on sellele otsene ja vahetu mõju.

52. Niisugune kontrollimine tähendab, et tuleb kindlaks teha, kas vaidlustatud otsuse vastuvõtmisel nõukogu nimetatud materiaalõiguslik alus – nimelt ELTL artikkel 114 komisjoni soovituses sisalduva materiaalõigusliku aluse ehk ELTL artikli 207 asemel – on sobiv. Nõustun selles osas nõukoguga, kelle sõnul on liidu õigusakti õige materiaalõigusliku aluse määratlemine vältimatu eeldus liidu ja liikmesriikide vahelise pädevuse jaotuse mis tahes hindamiseks.

53. Tuletan selles osas meelde, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt peab liidu õigusakti õigusliku aluse valik põhinema objektiivsetel asjaoludel, mis on kohtulikult kontrollitavad ning mille hulka kuuluvad selle õigusakti eesmärk ja sisu.[24]

54. Kuna vaidlustatud otsuse ese on lubada alustada läbirääkimisi päritolunimetusi ja geograafilisi tähiseid käsitleva muudetud Lissaboni lepingu projekti üle, tuleb käesolevas kohtuasjas analüüsida nimetatud otsust koosmõjus Lissaboni lepingu ja nimetatud muudetud lepingu projektiga.

55. Tuletan sellega seoses meelde, et Lissaboni lepingu artikli 1 kohaselt moodustavad selle osalisriigid Pariisi konventsiooniga kehtestatud tööstusomandi kaitse liidu raames eriliidu ja kohustuvad käesoleva kokkuleppe kohaselt oma territooriumil kaitsma eriliidu teiste osalisriikide kaupade päritolunimetusi alates hetkest, kui need on registreeritud WIPO intellektuaalse omandi rahvusvahelises büroos.

56. Nimetatud lepingu artiklid 3–7 sätestavad lepingu kohaldamisalasse kuuluvate päritolunimetuste kaitse tingimused ja nende registreerimise korra WIPO intellektuaalse omandi rahvusvahelises büroos.

57. Lepingu artiklis 8 on sätestatud, et kõnealuste päritolunimetuste kaitse tagamiseks vajalikke õiguskaitsevahendeid võib kasutada igas eriliidu osalisriigis vastavalt selle siseriiklikule õigusele.

58. Muudetud lepingu projekti ja ka vaidlustatud otsuse lisas sisalduvate läbirääkimisjuhiste analüüsist nähtub, et muudetud lepingu projekti peamine eesmärk on parendada ja kaasajastada Lissaboni süsteemi õiguslikku raamistikku, et muuta see tulevastele uutele liikmetele atraktiivsemaks, säilitades samas Lissaboni lepingu põhimõtted ja eesmärgid. Eelkõige on muudetud lepingu projekti eesmärk tagada Lissaboni lepinguga päritolunimetustele antud kaitse tase ja laiendada seda geograafilistele tähistele. Nimetatud projekt näeb ka ette Lissaboni süsteemi eeskirjade täpsustamise ja selgemaks muutmise osas, mis puudutab rahvusvaheliste registreeringute taotlusemist ja kehtivust, niisuguse kaitse sisulisi ja menetlusalaseid aspekte, mis peab olema registreeritud päritolunimetustel ja geograafilistel tähistel iga osalise territooriumil, ning rahvusvahelise registreerimise toimest keeldumist. Viimaseks näeb muudetud lepingu projekt ette valitsustevaheliste organisatsioonide võimaluse Lissaboni süsteemis osaleda.

59. Neist asjaoludest nähtub, et arvestades muudetud lepingu projekti sisu, näeb projekt peamiselt ette päritolunimetustele antud kaitse laiendamise geograafilistele tähistele ning Lissaboni lepinguga kehtestatud rahvusvahelise registreerimise ja vastastikuse kaitse süsteemi tugevdamise.

24 Vt eelkõige kohtuotsus, 22.10.2013, komisjon *vs.* nõukogu (C-137/12, EU:C:2013:675, punkt 52 ja seal viidatud kohtupraktika).

60. Sellega seoses võib paralleeli tõmmata mõnede sätetega liidu ja Singapuri Vabariigi vahelisest vabakaubanduslepingust, mida käsitleti arvamuses 2/15. Kõnealune leping sisaldab nimelt intellektuaalomandi valdkonnaga seotud kohustusi, mis on ette nähtud sama lepingu 11. peatükis. Täpsemalt näeb nimetatud leping geograafiliste tähiste valdkonnas ette järgmised sätted.

61. Kavandatava lepingu artikli 11.17 lõige 1 kohustab kumbagi lepinguosalist kehtestama „oma territooriumil geograafiliste tähiste registreerimise ja kaitse süsteemi nende veinide, kangete alkohoolsete jookide, põllumajandustoodete ja toiduainete kategooriate puhul, mida ta peab asjakohaseks“. Need süsteemid peavad sisaldama artikli 11.17 lõikes 2 kirjeldatud teatud menetluslikke elemente, mis võimaldavad muu hulgas arvesse võtta kolmandate isikute õiguspäraseid huve. Sama artikli lõikes 3 on lisatud, et kummagi lepinguosalise kaitstavad geograafilised tähised kantakse loetellu, mida peab kavandatava lepinguga loodav kaubanduskomitee. Lepinguosalised peavad loetelus sisalduvaid geograafilisi tähiseid lepingu artikli 11.19 alusel kaitsma nii, et asjaomased ettevõtjad saaksid takistada kolmandaid isikuid üldsust eksitamast või muid kõlvatu konkurentsina käsitatavaid tegusid toime panemast.[25]

62. Euroopa Kohus märgib oma arvamuses, et kavandatava lepingu 11. peatükis sisalduvate ning autoriõigust ja sellega kaasnevaid õigusi, kaubamärke, geograafilisi tähiseid, disainilahendusi, patente, katseandmeid ja taimesorte käsitlevate sätete kogumiga, mis seisneb esiteks olemasolevate mitmepoolsete rahvusvaheliste kohustuste ja teiseks kahepoolsete kohustuste meenutamises, taotletakse lepingu artikli 11.1 lõike 1 punktis b ettenähtu kohaselt peamiselt eesmärki tagada liidu ja Singapuri ettevõtjatele nende intellektuaalomandiõiguste „piisav“ kaitse.[26]

63. Euroopa Kohtu sõnul tagavad kavandatava lepingu 11. peatüki eespool nimetatud sätted liidu ja Singapuri ettevõtjatele teise lepinguosalise territooriumil teatud määral homogeensed intellektuaalomandiõiguste kaitse standardid ning aitavad seega kaasa nende võrdsetel alustel osalemisele liidu ja Singapuri Vabariigi vahelises kaupade ja teenuste vabakaubanduses.[27]

64. Euroopa Kohus järeldab oma arvamuses esmalt, et kavandatava lepingu 11. peatüki sätete eesmärk on tõepoolest, nagu on märgitud lepingu artikli 11.1 lõikes 1, „soodustada lepinguosaliste riikides uuenduslike ja loovate toodete tootmist ja turustamist ning lepinguosalistevaheliste teenuste osutamist“ ning „suurendada kaubandusest ja investeeringutest saadavat kasu“.[28]

65. Euroopa Kohus järeldas nendest asjaoludest veel, et kõnealune peatükk ei kuulu mitte liidu liikmesriikide õigusnormide ühtlustamise valdkonda, vaid selle eesmärk on reguleerida liidu ja Singapuri Vabariigi vahelise kaubanduse liberaliseerimist.[29]

66. Lõpuks märgib Euroopa Kohus, et arvestades intellektuaalomandiõiguste kaitse olulist kohta kauba- ja teenustevahetuses üldiselt ja ebaseadusliku kaubanduse vastu võitlemises konkreetselt, võivad kavandatava lepingu 11. peatüki sätted avaldada liidu ja Singapuri Vabariigi vahelisele kaubandusele otsest ja vahetut mõju.[30]

25 Vt arvamuse 2/15 punkt 116.

26 Vt arvamuse 2/15 punkt 121.

27 Vt arvamuse 2/15 punkt 122. Euroopa Kohus märgib, et „[s]ama kehtib kavandatava lepingu artiklite 11.36–11.47 kohta, mis kohustavad lepinguosalisi ette nägema teatud liiki menetlusi ja tsiviilkohtumenetluses võetavaid meetmeid, mis võimaldavad huvitatud isikutel oma intellektuaalomandiõigustele tugineda ja need maksma panna“ (punkt 123), ning „ka lepingu artiklite 11.48–11.50 kohta, mis kohustavad lepinguosalisi kehtestama võltsitud või piraatkaupade tolli poolt kindlakstegemise meetodid ja nägema intellektuaalomandiõiguste omajate jaoks ette võimaluse saavutada õiguste rikkumise või piraatluse kahtluse korral asjaomase kauba ringlusse laskmise peatamine“ (punkt 124). Kõnealused sätted tagavad ühtedele „selle kohtuliku kaitse taseme teatud homogeensuse, mis on intellektuaalomandiõiguste omajatel liidus ja Singapuris“, (punkt 123) ja teistele „nende vahendite teatud homogeensuse, millega kaitstakse intellektuaalomandiõiguste omajaid võltsitud või piraatkaupade turuleviimise eest liidus ja Singapuris“ (punkt 124).

28 Vt arvamuse 2/15 punkt 125.

29 Vt arvamuse 2/15 punkt 126.

30 Vt arvamuse 2/15 punkt 127.

67. Euroopa Kohtu sõnul järeldub sellest, et kavandatava lepingu 11. peatükk käsitleb tema arvamuse punktides 36 ja 112 rõhutatud kriteeriumide kohaselt „intellektuaalomandi kaubandusaspekte“ ELTL artikli 207 lõike 1 tähenduses.[31] Nimetatud peatüki peamine eesmärk on nimelt hõlbustada ja reguleerida liidu ja Singapuri Vabariigi vahelist kaubandust ning need sätted võivad avaldada kõnealusele kaubandusele otsest ja vahetut mõju selle sama arvamuse punktides 36 ja 112 meenutatud kohtupraktika tähenduses. Euroopa Kohus järeldab sellest, et nimetatud peatükk kuulub ELTL artikli 3 lõike 1 punkti e alusel liidu ainupädevusse.[32]

68. Euroopa Kohtu poolt arvamuses 2/15 esitatud arutluskäik on minu arvates suures ulatuses kohaldatav käesolevas kohtuasjas.

69. Muudetud lepingu projektis sisalduvatest eeskirjadest nimelt nähtub, et lepinguosalised peavad päritolunimetusi ja geograafilised tähiseid, mis on registreeritud WIPO intellektuaalse omandi rahvusvahelises büroos, kaitsma nii, et asjaomased ettevõtjad saaksid takistada kolmandaid isikuid üldsust eksitamast või muid kõlvatu konkurentsina käsitatavaid tegusid toime panemast.

70. Nagu märgivad õigustatult komisjon ja parlament, nähtub muudetud lepingu projekti sisu ja konteksti analüüsist, et kuigi projektil puudub lepingu eesmärki sõnaselgelt väljendav preambul, on muudetud lepingu projekti eesmärk ja tagajärg kohaldada iga lepinguosalise päritolunimetuste ja geograafiliste tähiste suhtes rahvusvahelist registreerimissüsteemi, mis tagab nende õiguskaitse kõigi teiste lepinguosaliste territooriumil tervikuna niisuguste omastamise või kasutamise riskide vältimiseks, mis võivad kahjustada päritolunimetuste ja geograafiliste tähiste terviklikkust ning sellest tulenevalt nurjata nende turustamise välismaal. Nii toimides parandab muudetud lepingu projekt kolmandatesse riikidesse suunatud liidu eksporti, mis muidu sõltuks riigi kaupa registreerimisest ja seega muutlikest tagatistest.

71. Seega võimaldavad muudetud lepingu projekti sätted tagada Lissaboni lepingu iga osalisriigi ettevõtjatele teiste osalisriikide territooriumidel teatud määral homogeensed päritolunimetuste ja geograafiliste tähiste kaitse standardid. Need sätted aitavad seega kaasa nende võrdsetel alustel osalemisele Lissaboni lepingu osalisriikide vahelises kaupade vabakaubanduses. Rahvusvahelise päritolunimetuste ja geograafiliste tähiste vastastikuse kaitse süsteemi kehtestamisega võib muudetud lepingu projekt mõjutada seetõttu otseselt niisuguse intellektuaalomandiõigusega kaitstud kaupade kaubandust.[33]

72. Lisaks ei kuulu need sätted liidu liikmesriikide õigusnormide ühtlustamise valdkonda.

73. Lisan, et Lissaboni lepingu taolise rahvusvahelise lepingu olemasolu on olemuslikult seotud Lissaboni lepingu osalisriikide vaheliste kaubandussuhetega. Teisisõnu puuduks sellisel lepingul mõte ilma selle osalisteks olevate riikide vahelise kaubavahetuseta.

74. Eelnevatest asjaoludest järeldub, et arvestades intellektuaalomandiõiguste kaitse olulist kohta kauba- ja teenustevahetuses üldiselt ja ebaseadusliku kaubanduse vastu võitlemises konkreetselt, on muudetud lepingu projekti sätete peamine eesmärk hõlbustada ja reguleerida Lissaboni lepingu osalisriikide vahelist kaubandust ning seetõttu võivad need avaldada nimetatud kaubandusele otsest ja vahetut mõju.

31 Vt arvamuse 2/15 punkt 128.

32 Vt arvamuse 2/15 punkt 130.

33 Vt eelkõige analoogia alusel kohtuotsus, 12.5.2005, Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia ja ERSA (C-347/03, EU:C:2005:285, punkt 81).

75. Asjaolu, et arvamuses 2/15 käsitletud liidu ja Singapuri vahel kavandatud vabakaubandusleping on erinevalt vaidlustatud otsusega seotud muudetud lepingu projektist niisugune leping, mille ese ja eesmärk on „luua vabakaubanduspiirkond“ ning „liberaliseerida ja hõlbustada lepinguosalistevahelist kaubavahetust ja investeerimist“,[34] ei välista minu arvates seda, et Euroopa Kohtu arutluskäiku kõnealuse geograafilisi tähiseid käsitleva lepingu sätete kohta kohaldatakse analoogia alusel käesolevas menetluses.

76. Minu hinnangul ei ole Euroopa Kohus esiteks oma arutluskäigu punktides, mida on eespool mainitud, omistanud otsustavat tähtsust nimelt seisukohale, et geograafilisi tähiseid käsitlevad sätted on osa vabakaubanduslepingust. Teiseks, sellist liiki lepingusse niisuguste sätete lisamine, mille eesmärk on tagada geograafiliste tähiste vastastikune kaitse, tõendab igal juhul iseenesest ja hoolimata rahvusvahelise lepingu laadist või nimetusest, et kõnealune kaitse ja rahvusvahelise kaubavahetuse areng on omavahel olemuslikult seotud.

77. Lisaks ei eita ma seda, et intellektuaalomandile on iseloomulik julgustada loovat tegevust oskuste kaitsmisega. Nagu selgitab nõukogu õigustatult oma seisukohtades, on geograafiliste tähiste eesmärk täpsemalt säilitada traditsioonilisi teadmisi, kultuurilisi väljendusi ja konkreetseid valmistamistehnoloogiaid ning tagada, et tarbijad saavad usaldusväärset teavet asjaomaste toodete kvaliteedi kohta.

78. Alles siis, kui niisuguste intellektuaalomandiõiguste kaitsmine toimub Lissaboni lepingu taolise rahvusvahelise lepingu muutmise teel, on selle mõte tihedalt seotud niisuguse lepingu osaliste vaheliste kaubandussuhete olemasoluga ja tahtega, mis neil osalistel nimetatud suhete arendamiseks on.

79. Seega leian, et Lissaboni lepingu kõikide osaliste seisukohast on päritolunimetuste ja geograafiliste tähiste kaitse süsteemi kehtestamine eelkõige põhjendatud tahtega eksportida oskust, tagades selle ohtu seadmise vältimine. Kuna kaitse esmane eesmärk, mis tuleneb Lissaboni lepingu taolisest rahvusvahelisest lepingust ning muudetud lepingu projektist, on seetõttu arendada lojaalsuskohustust järgides osalistevahelisi kaubandussuhteid, on oskuste kaitse nimetatud arengu tingimus, mitte eesmärk omaette.

80. Nõukogu ajab minu arvates segamini päritolunimetuste ja geograafiliste tähiste andmist reguleerivate liidu materiaalõigusnormidega taotletava eesmärgi ning eesmärgi, mida taotletakse muudetud lepingu projektiga loodava päritolunimetuste ja geograafiliste tähiste vastastikuse kaitse rahvusvahelise süsteemiga.

81. Tootele geograafilise tähise andmine, mis on seotud toote päritolu ja selle valmistamisviisiga, tähendab toote erilise kvaliteedi tunnustamist. Geograafiline tähis suurendab turuväärtust toodetel, mis seda kasutavad, tagades nende eristumise teistest sarnastest toodetest oma eriomaduste poolest. Niisugused omadused teevad neist tugeva ekspordipotentsiaaliga tooted. Päritolunimetuste ja geograafiliste tähiste vastastikuse kaitse rahvusvahelise süsteemi kehtestamisega tagatakse, et tooteid, millel need on, saaks turustada rahvusvaheliselt, ilma et peaks kartma nende maine omastamist. Tagades, et rahvusvahelised kaubandussuhted ei kahjusta kvaliteedimärki, soodustab seega niisuguse süsteemi kehtestamine selliste toodete kaubavahetust. Nimetatud kaitse suurendab ka kõnealuste toodete tuntust ja seetõttu soodustab tarbijate nõudlust nende järele ning julgustab tooteid valmistavaid ettevõtjaid eksportima neid Lissaboni lepingu osalisriikidesse.

82. Selles osas võib muudetud lepingu projekti puhul seega järeldada, et see on konkreetselt seotud kaubavahetusega, kuna see on mõeldud peamiselt kaubavahetust hõlbustama ja reguleerima ning sellel võib kaubavahetusele olla otsene ja vahetu mõju.

34 Vt arvamuse 2/15 punkt 32.

83. Sel puhul on ebaoluline, et vaidlustatud otsuses ega muudetud lepingu projektis ega ka Lissaboni lepingus ei ole sõnaselgelt märgitud, et nende eesmärk on peamiselt edendada, hõlbustada või reguleerida rahvusvahelist kaubavahetust. Sellise märkuse puudumine ei kõrvalda nimelt konkreetset seost – mis nähtub parandatud lepingu projekti sisu ja selle konteksti analüüsist –, ühelt poolt Lissaboni lepingu osaliste vahelise päritolunimetuste ja geograafiliste tähiste vastastikuse kaitse rahvusvahelise süsteemi kehtestamise ning teiselt poolt nende samade osaliste vahelise rahvusvahelise kaubavahetuse arendamise vahel.

84. Erinevalt sellest, millise mulje jätab vaidlustatud otsuse vastuvõtmise aluseks olnud materiaalõiguslik alus, ei ole liikmesriikide rühmas päritolunimetuste ja geograafiliste tähiste vastastikuse kaitse sellise rahvusvahelise süsteemi kehtestamise eesmärk, mida puudutab vaidlustatud otsus, ühtlustada liikmesriikide õigusnorme siseturu loomise ja toimimise seisukohast vastavalt ELTL artikli114 lõikes 1 sätestatule. Raskuskese muutub ja just liidu tegevuse välisaspekte reguleerivast õiguslikust alusest saab asjakohane alus ning käesolevas asjas on see ELTL artikkel 207.

85. Lisaks olgu täpsustatud, et otsustamisel, et rahvusvaheline leping puudutab „intellektuaalomandi kaubandusaspekte“ ELTL artikli 207 lõike 1 tähenduses ja kuulub seega liidu kaubanduspoliitika valdkonda, ei ole minu arvates määrav institutsiooniline raamistik, mille egiidi all nimetatud lepingu üle läbirääkimisi peetakse. Nagu nähtub juba Euroopa Kohtu praktikast,[35] ei ole nõutav, et kaubanduspoliitika valdkonda kuulumiseks peetaks nimetatud lepingu üle läbirääkimisi WTO egiidi all või kindlaksmääratud institutsioonilises raamistikus üldisemalt. Kõrvuti kahepoolsete kaubanduslepingutega, mille üle liit peab läbirääkimisi, ja mitmepoolsete lepingutega, mille üle peetakse läbirääkimisi WTO raames või muude rahvusvaheliste organisatsioonide egiidi all, võidakse liidu läbirääkimisi niisuguste ELTL artikli 207 lõikes 1 sätestatud „intellektuaalomandi kaubandusaspektide“ üle, nagu on päritolunimetusi ja geograafilisi tähiseid käsitlev kaitse, seega läbi viia WIPO raames.

86. Lisaks olgu märgitud, et ma ei nõustu nõukogu argumendiga, mille kohaselt ELTL artikli 114 mainimine materiaalõigusliku alusena – isegi kui eeldada, et see oli ekslik – rikub ainult vorminõudeid ja sellega ei saa kaasneda vaidlustatud otsuse tühistamist. Kui liidu akti õiguslikuks aluseks valitakse ELTL artikkel 207, on sellel nimelt konkreetsed menetlusalased tagajärjed ühe või mitme kolmanda riigi või rahvusvahelise organisatsiooniga lepingute üle läbirääkimiste pidamise või nende sõlmimise korral. ELTL artikli 207 lõikes 3 on nimelt täpsustatud, et selles olukorras kohaldatakse ELTL artiklit 218, „kui […] artikli [207] erisätted ei näe ette teisiti“. Seega tuleb näiteks läbirääkimisi pidada ELTL artikli 207 lõikes 3 ette nähtud erikomiteega konsulteerides, nagu on ka sõnaselgelt komisjoni soovituse artiklis 3 ette nähtud. Üksi niisuguste erisätete olemasolu tõttu, mis eristavad ühise kaubanduspoliitika valdkonda kuuluvate lepingute üle läbirääkimiste pidamise ja nimetatud lepingute sõlmimise menetlust menetlusest, mida ELTL artikli 218 alusel kohaldatakse muud liiki rahvusvaheliste lepingute suhtes, on oluline viidata õigele õiguslikule alusele, milleks on käesolevas asjas ELTL artikkel 207.

87. Kõigist eeltoodud kaalutlustest tuleneb, et minu hinnangul on vaidlustatud otsuse eesmärk konkreetselt seotud ühise kaubanduspoliitikaga, mistõttu on selle otsuse vastuvõtmisel nõutav, et õigusliku alusena tuginetaks ELTL artiklile 207. See tähendab ka, et vaidlustatud otsus kuulub vastavalt ELTL artikli 3 lõike 1 punktile e valdkonda, mis on liidu ainupädevuses.

88. Sellest järeldub, et komisjoni esimese väite esimene osa on minu hinnangul põhjendatud ja vaidlustatud otsus tuleb seetõttu tühistada. Nagu eespool märgitud, ei ole seetõttu vaja analüüsida esimese väite teist osa ja teist väidet, mille komisjon hagi põhjendamiseks esitas.

35 Vt kohtuotsused, 12.5.2005, Regione autonoma Friuli-Venezia Giulia ja ERSA (C-347/03, EU:C:2005:285), ja 22.10.2013, komisjon *vs.* nõukogu (C-137/12, EU:C:2013:675).

89. Viimati nimetatud väite kohta lisan, et selle analüüsimine on minu arvates seda vähem vajalik, et muudetud lepingu projekti läbirääkimiste seisukohast tuleb vaidlustatud otsuses nimetatud menetlusnorme pidada igal juhul algusest peale nõuetevastasteks, sest nimetatud otsust ei ole vastu võetud ELTL artikli 207 alusel ja seega ei ole otsuses järgitud nimetatud artiklis ette nähtud menetluse erinorme.

90. Lõpetuseks teen Euroopa Kohtule ettepaneku säilitada vaidlustatud otsuse mõju kuni ajani, mil jõustub seda asendav uus liidu otsus.

## V. Kohtukulud

91. Euroopa Kohtu kodukorra artikli 138 lõike 1 alusel on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna komisjon on kohtukulude hüvitamist nõudnud ja nõukogu on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud välja mõista nõukogult.

92. Vastavalt kodukorra artikli 140 lõikele 1 kannavad Tšehhi Vabariik, Saksamaa Liitvabariik, Kreeka Vabariik, Hispaania Kuningriik, Prantsuse Vabariik, Itaalia Vabariik, Ungari, Madalmaade Kuningriik, Austria Vabariik, Portugali Vabariik, Slovaki Vabariik, Ühendkuningriik ning parlament enda kohtukulud ise.

## VI. Järeldus

93. Kõikidest esitatud kaalutlustest lähtudes teen Euroopa Kohtule ettepaneku langetada järgmine otsus:

1. Tühistada Euroopa Liidu Nõukogu 7. mai 2015. aasta otsus, millega antakse luba alustada läbirääkimisi päritolunimetusi ja geograafilisi tähiseid käsitleva Lissaboni lepingu muudetud redaktsiooni üle Euroopa Liidu pädevusse kuuluvates küsimustes.

2. Säilitada nimetatud otsuse mõju kuni ajani, mil jõustub seda asendav uus liidu otsus.

3. Mõista kohtukulud välja nõukogult.

4. Jätta Tšehhi Vabariigi, Saksamaa Liitvabariigi, Kreeka Vabariigi, Hispaania Kuningriigi, Prantsuse Vabariigi, Itaalia Vabariigi, Ungari, Madalmaade Kuningriigi, Austria Vabariigi, Portugali Vabariigi, Slovaki Vabariigi, Suurbritannia ja Põhja-Iiri Ühendkuningriigi ning Euroopa Parlamendi kohtukulud nende endi kanda.